

0-36 AY
Erken Çocukluk

ÖZEL EĞİTİM

VELİ KILAVUZU

Bu kılavuz, gelişimsel yetersizliği olan ya da riski bulunan 0-36 aylık çocukların, evde ve okulda gelişimlerinin desteklenmesini sağlayacak bir kılavuz olma özelliği taşımaktadır. Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için hazırlanan "0-36 Erken Çocukluk Özel Eğitim Etkinlik Kartları"nın, çocuğa ebeveynler ya da birincil bakıcılar tarafından daha etkili bir şekilde kullanabilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı okul öncesi özel eğitim kurumlarının aileleri desteklemesi yoluyla, ağırlıklı olarak çocuğun evde ya da birincil yaşam ortamında uygulanması beklenen bu programda çocuğun ebeveynleri veya birincil bakıcıları için merkezî önemde roller öngörülmektedir.

Çocuğun doğduğu andan 3 yaşına kadar olan gelişim dönemi, ilerleyen yıllardaki yaşamı üzerinde oldukça önemli bir etkiye sahip, kritik bir dönemdir. Çocuk bu evrede, gelecekte edineceği becerilerin temeli sayılabilecek önemli donanımlar kazanır. Bu donanımlar sayesinde ileride daha karmaşık ve zor becerilerin üstesinden gelerek yaşamını daha bağımsız ve başarılı bir şekilde sürdürmeye başlar. Bu nedenle, çocukların bu dönemde yaşadıkları gelişimsel zorlukları aşmalarını sağlayacak tedbirler alınmalıdır.

Çocuğun gelişimindeki en önemli dönem olan bu evrede, çocuğun evde desteklenmesinde öncelikli görevliler ebeveynler veya birincil bakıcılarıdır. Çocuğun bu dönemde eğitim kurumlarına alınması ve orada gelişiminin desteklenmesi bir yol olsa da bu dönemdeki çocuğun olgunluk düzeyi ve gereksinimleri, zamanının önemli bir bölümünü evde kendisine bakım veren kişilerle geçirmesini gerektirmektedir. Bu nedenle bu kılavuzun uygulanması, ebeveynlerin veya birincil bakıcıların desteklenmesi ve bilgilendirilmesi yoluyla yapılmaktadır. Çocukların etkili bir biçimde gelişimsel olarak desteklenebilmesi için ebeveynlerin veya birincil bakıcıların "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı"nı iyi tanıyarak kullanabilmesi gerekmektedir. Bu amaçla kılavuzun bundan sonraki bölümlerinde;

- Erken Çocukluk Özel Eğitim Veli Kılavuzunun Tanıtımı
- Erken Çocukluk Özel Eğitim Veli Kılavuzunun Uygulanması
- Erken Çocukluk Özel Eğitim Veli Kılavuzunun Uygulanması Sırasında Ailenin Rollerini

başlıkları altında gereksinim duyulabilecek bilgilere yer verilmektedir. Bu kılavuzda yeterince açıklanmadığını düşündüğünüz konular hakkında, okullarda size danışmanlık hizmeti sunacak öğretmenlerden ek bilgiler edinebilirsiniz.

Erken Çocukluk Özel Eğitim Veli Kılavuzunun Tanıtımı

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için "0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Öğretim Programı" 7 gelişim alanında, çocukların desteklenmesini hedeflemektedir. Bu gelişim alanları şunlardır;

- Bilişsel Gelişim Alanı
- Alıcı Dil Gelişim Alanı
- İfade Edici Dil Gelişim Alanı
- Kaba Motor Gelişim Alanı
- İnce Motor Gelişim Alanı
- Sosyal-Duyusal Gelişim Alanı
- Uyumsal Beceriler Gelişim Alanı

Her bir gelişim alanında ayrıca alt alanlar bulunmaktadır. Örneğin alıcı dil gelişim alanında; dikkat ve ayırt etme, sözel olmayan iletişimi anlama, anlam gelişimi ve dil bilgisi yapıları alt alanları bulunmaktadır. Buna benzer şekilde her gelişim alanı, kendi içinde alt alanları barındırmaktadır.

Her bir alt alanda, çocuğun doğumundan 3 yaşına kadar olan dönem içerisinde sergilemesi gereken beceriler "Kazanımlar" adıyla yer almaktadır. Örneğin alıcı dil gelişim alanının dikkat ve ayırt etme alt alanında 8 adet kazanım bulunmaktadır. Bu kazanımlardan ilk 6'sı 0-3 ay aralığında, sonraki 2'si ise 4-6 ay aralığında yer almaktadır. Ay aralıkları, çocuğun bu kazanımı gerçekleştirmesi beklenen takvim yaşını göstermektedir. Program kitapçığında her bir gelişim alanı sırasıyla verilmiş ve her gelişim alanındaki alt alanlar ilk sütunda belirtilmiştir. Çocuğun ilgili kazanımı hangi yaş ya da ayda gerçekleştireceği bilgisi ise kutucukların üst kısmında yer almaktadır. Aşağıda yer alan tabloda alıcı dil gelişim alanı 0-3 ve 4-6 ay yaş döneminde dikkat ve ayırt etme alt alanında yer alan kazanımlar gösterilmektedir. Tüm program boyunca her bir gelişim alanında aynı düzen söz konusudur. Her gelişim alanı yeni bir başlık ve sayfa ile başlatılmıştır. Programın tamamında çocuk 3 yaşına gelene kadar edinmesi beklenen 7 gelişim alanında toplam 621 kazanım yer almaktadır.

Gelişim Alanı	Kazanımlar
0-3 ay	
1.2.1. Dikkat ve Ayırt Etme	<p>1.1. Kendisine yöneltilen seslere vücut hareketleri ile tepki verir.</p> <p>1.2. Kendisine yöneltilen insan sesine vücut hareketleri ile tepki verir.</p> <p>1.3. Ses çıkaran insan ya da nesneye bakar.</p> <p>1.4. Konuşan kişiye dikkatini anlık verir.</p> <p>1.5. Kendisi ile konuşan tanıdık kişinin gözlerini, ağzını ya da dudaklarını izler.</p> <p>1.6. Tanıdık insanların sesini duyduğunda sakinleşir.</p>
Gelişim Alt Alanı	Kazanımlar
4-6 ay	
1.2.1. Dikkat ve Ayırt Etme	<p>1.7. Duyabildiği ama göremediği ses kaynağını bulur.</p> <p>1.8. Çevresinde duyduğu sese dikkatini verir.</p>

Tablo: Programda yer alan alıcı dil gelişim alanındaki, dikkat ve ayırt etme alt alanının 0-3 ay ve 4-6 ay aralığındaki kazanımları

Programda yer alan kazanımların tamamı için, kazanımların çocuğa evde nasıl öğretileceğini açıklayan görsellerle desteklenmiş ETKİNLİK KARTLARI bulunmaktadır. Etkinlik kartlarının düzeni, her bir ay ya da yaş aralığının 7 gelişim alanında yer alan kazanımlar için hazırlanan kartların bir modül oluşturması şeklindedir. Ayrıca programa ilişkin değerlendirme kitapçığı ve ek materyaller de mevcuttur. Ancak ebeveyn olarak sizi ilgilendiren en önemli bölüm etkinlik kartlarıdır. Etkinlik kartlarının kullanımı aşağıda açıklanmaktadır.

Erken Çocukluk Özel Eğitim Veli Kılavuzunun Uygulanması

"0-36 Ay Erken Çocukluk Özel Eğitim Kılavuzu" nun uygulanması, özellikle ebeveynlere veya birincil bakıcılara yönelik hazırlanmış olan EV TEMELLİ ETKİNLİK KARTLARI ile yapılmaktadır. Çocuğunuzun gelişim düzeyi, sizin de katılacağınız bir oturumla, öğretmen tarafından belirlendikten sonra, bu etkinliklerden hangilerini evde çocuğunuzla çalışmanız gerektiği belirlenmiş olacaktır. Bu değerlen

dirme sonunda öğretmenler size etkinlik kartlarını vererek bu kartlarda yer alan kazanımları çocuğunuza nasıl öğreteceğinizi anlatacaklardır. Çocuğunuz, seçilen kazanımları öğrendikçe öğretmenleriniz çocuğunuz için yeni kazanımları belirleyeceklerdir. Ayrıca her kartta bir sonraki kazanıma ne zaman geçmeniz gerektiği açıklanmıştır. Programda yer alan kazanım numaraları ardışık bir sıra izlemektedir. Çocuğunuz ilgili kazanımı tamamladığında bir sonraki kazanıma geçebilirsiniz. Örneğin bir önceki sayfada yer alan tabloda "1.3. Ses çıkaran insan ya da nesneye bakar.", kazanımını çalıştığınızı düşünelim. Çocuğunuz neleri yaparsa bu kazanımı başarmış olacağı bilgisi 0-3 etkinlik kartları kutusunda yer alan "Alıcı Dil Gelişimi 1.3. No'lu Kazanım Kartı"nın en sonunda yer alan değerlendirme bölümünde açıklanmıştır. Yaptığınız değerlendirmede çocuğunuz kazanımı başarmışsa bir sonraki hedef kazanımı "1.4. Konuşan kişiye dikkatini anlık verir." kazanımı olacaktır.

Çocuğunuz 18-36 ay dönemde, ebeveyn-bebek grubuna ya da oyun gurubuna uygun ise öğretmeninizin yönlendirmeleri ve danışmanlığında çocuğunuzun bu gruplara dâhil edilebileceğini unutmayınız. Ayrıca öğretmeninizin danışmanlığında kurumda desteklenen kazanımları, evde kartlar ile çalışmanız gerekmektedir.

Okulda size rehberlik edecek öğretmenlerin belirli zaman aralıklarında verdikleri danışmanlık randevularına gitmeniz ve burada size önerilen uygulamaları yapmanız çocuğunuzun yararına olacaktır.

Erken Çocukluk Özel Eğitim Veli Kılavuzunun Uygulanması Sırasında Ailenin Rollerini

Kılavuzun uygulanması sırasında aile olarak sizden beklenen bazı roller bulunmaktadır. Bu roller çocuğunuzun daha sağlıklı ve bütünlüklü bir gelişim göstermesi için önem taşımaktadır. İlk olarak çocuğunuzun programını oluşturmak ve çocuğunuzdaki gelişmeleri izlemek amacıyla size verilen danışmanlık randevularına gitmeniz ve sizden istenen bilgileri doğru ve eksiksiz bir biçimde sunmanız önemlidir. Daha sonra size çocuğunuza kazanım kartlarında yer alan kazanımları kazandırmak için evde fırsatlar tanımanız ve çocuğunuzun gelişimini desteklemeniz gerekmektedir. Çocuğunuzun gelişimini desteklerken evde, sokakta, parkta, alışveriş merkezinde kısaca yaşamın her alanında ortaya çıkan öğretim fırsatlarını değerlendirmeniz önemlidir. Etkinlik kartlarında detaylı olarak anlatılan öğretim tekniklerini kullanmanız ve çocuğunuzun günlük hayatında yaptığı işler sırasında bunları öğretim fırsatına çevirmeniz gerekmektedir. Öğrendiklerini bağımsız olarak yapması için çocuğa şans tanımak, ihtiyaç duyduğu kadar yardım etmek, yardımla bile yapsa çocuğunuzun coşkulu bir şekilde ödüllendirmek, hatalı yaptığında ona model olarak doğrusunu göstermek ve bir daha yapma şansı tanımak gibi teknikler, çocuğunuzun öğrenmelerini destekleyecektir. Ayrıca çocuğunuzun hangi kazanımları ne kadar başardığını kaydetmeniz, ilerlemeleri izlemeniz için önem taşımaktadır. Çocuğunuzun gelişimini desteklemek amacıyla hazırlanmış olan bu programın temel hedefi, çocuğunuzun bağımsız bir şekilde bu kazanımları yerine getirmesidir. Bu nedenle kazanımı onun yerine yapmak ve sürekli yardım etmek eğiliminde olmak doğru olmayan bir yaklaşımdır. Çocuğunuzun desteklemek, yapması için ona fırsatlar sunmak, en temel yaklaşımınız olmalıdır.

Sonuç olarak siz, okulunuz, öğretmenleriniz ve diğer uzmanlar çocuğunuzun ileride daha bağımsız bir yaşam sürebilmesi için ona destekler sunan aynı takımın üyelerisiniz. Çocuğunuzun desteklenmesinde diğer kişilerle yapacağınız iş birliğinde üzerinize düşeni yapmanız ve ekip çalışmasının sağlıklı bir biçimde sürmesine katkıda bulunmanız önem taşımaktadır. Sorunların aşılmasında ve kılavuzun etkili bir biçimde uygulanmasında gönüllülük, uyum ve iş birliği önem taşımaktadır. Kılavuza ilişkin yeterince anlamlandırmadığınız konularda öğretmenlerden ve diğer uzmanlardan gereksinim duyduğunuz bilgileri edinebilirsiniz. Çocukların ilk öğretmenleri olan aileler, onların gelişimindeki en önemli kişilerdir.

